

Karácsony lesz megint...

Keleten, az európai példákon felhízva, a gyűlölködő telhetetlen japán hódításvágy most fojtogatja Kínát. Európában harci-kürtöket fújnak a vér-mitosztól szédült „totális hatalmak”, a Pireneusok mögött vér ömlik, egy szabadságát és méltóságát védő népnek a vére, Keletafrikában már halálos, mély csend van a harcok helyén és kíméletlenül dolgozik a korbácsos civilizáció és a világ bazárjainak karácsonyi kirakataiba ismét bevonultak az ólomkatonák. Vajjon adhat-e a nürnbergi játékarúgyár mást karácsonyra azoknak a csecsemőknek a kezébe, akiket a lövészárkok számára foglalt le a totális úr?... Az ember riadtan és borzongva jár ebben a nyugtalanságban, mert valahol hasadoznak a lövészárkok, felnyög a föld és felbűfögnek régi vérmezőkön a néma tömegsirok...

Szívünkre tesszük kezünket és kiáltjuk: Nem akarunk háborút, nem akarunk gázhalált, nem akarunk hadiárvékat, nem akarunk hősi halottakat, nem akarunk többé korpakenyeret... Mi élni akarunk... A mai ifjúság és a holnap ifjúsága, a világ egész, gyönyörű fiatalsága élni és dolgozni akar. Nem kiemelkedni, hanem a világ minden népével felemelkedni akarunk az emberlét színvonalára. Nem rombolni, építeni akarunk!

Békét akarunk!

Békét az embernek és békét a dolgozó világnak.

Szegedi Emil.

VILÁGSZEMLE

1937. a köztársasági néphadsereg terueli győzelmének jegyében zárult. A spanyol polgárháború, melyben a lázadók már a maguk kezében látták a győzelmet, egy csapással más képet nyer. A felkelők hónapokon át jelzett „döntő” offenzívája helyett a köztársaságiak előnyomulása következett be, mely nemcsak a felkelők legelőbbre tolt pontját juttatta a köztársaságiak kezébe, hanem Francót arra kényszerítette, hogy egy számára kedvezőtlen frontszakaszra rendkívüli erősítést küldjön.

A spanyol népfront szívós szervező munkával teremtette meg új hadseregét, mely ezt a győzelmet kívívta. Teruel, a régebbi brunetei és belchitei diadalmas összecsapások után, újabb bizonyítéka annak, hogy az 1937-es év meghozta Spanyolországban a védelemből a támadásba való átmenést. Az ellátási nehézségek, a külföldtől való elzártság, a Francót támogató egyoldalú beavatkozás ellenére győztek a köztársasági csapatok. Teljes diadaluk — Franco megsemmisítése — annál gyorsabban eljön, minél hamarabb vége lesz a benemavatkozási komédiának.

Sajnos, ennek még nyoma sem látható. Karácsony hetében a londoni bizottság még mindig az önkéntesek visszavonásával foglal-

kozott és újabb módokat eszelt ki, hogy a benemavatkozásról való döntést ismét elodázza.

Mindez igen jellemző az európai helyzetre, melyben a demokratikus hatalmak napról-napra újabb bizonyítékát adják határozatlanságuknak, a békének a fasiszta támadókkal szemben való megvédése ügyében. Egészen példátlan e tekintetben két állam magatartása, melynek a német mozgósítási tervekben a Franciaország elleni felvonulási terület szerepe jut. A belga kormány Eupen—Malmedy határterületen, ahol erős német kisebbség van, több ezer hektár vasérctelepet adott el egy német bányatársaságnak. Belgium tehát kész nyersanyagot szállítani Kruppnak az eljövendő támadás részére. — Patyn, az új holland külügyminiszter még tovább ment: azt az indítványt tette, az u. n. Oslo-államoknak (Belgium, Dánia, Svédország, Norvégia, Finnország), hogy tegyenek lépéseket a nagyhatalmaknál az olasz impérium elismerése érdekében. Kétségtelen, hogy a kezdeményezés Londonból indult ki s Hollandia, amelyet Európában Németország, ázsiai birtokain pedig Japán fenyeget, odakölcsonzi magát egy ilyen lépéshez. Ez is azt bizonyítja, hogy a demokratikus államok reakciós tökései mennyire hajlandók feláldozni még a legsajátabb érdekeiket is a faszizmussal való megegyezés céljaira.

Nagy csalódás érte azokat, akik abban reménykedtek, hogy Delbos, francia külügyminiszter kelet- és középeurópai útja csökkentí a háborús úszítók befolyását. A Népfrent-kormány minisztere nem a békeszerető francia nép lelkéből beszélt Varsóban, Bukarestben, Beogradban, különösen pedig Prágában nem. Eljárása inkább a londoni City képviselőinek magatartására hasonlított. Bukarestben felült Antonescu, volt külügyminiszter ígéreteinek. A romániai választások előestéjén súlyos csapást mért az ottani demokratákra azzal, hogy az ellenzéki parasztpárt vezérének, Maniunak személyében megszegyentette őket s nem tárgyalt Titulescu, volt külügyminiszterrel, a francia-román megegyezés leghűbb képviselőjével. Ezzel szemben nem fukarkodott Prágában elfogadhatatlan tanácsokkal a Németországgal való megegyezés tekintetében. Prága e napokban éppen a Németországgal való „sajtóbékéről“ tárgyal, amely praktikusán azt jelenti, hogy befogják a csehszlovákiai németnyelvű antifasiszta sajtó száját.

Delbos Közép- és Keleteurópa minden demokratikus és a Népfrent Franciaországában reménykedő embere részére csak csalódást hozott. Rövidesen meg kellett győződnie arról, hogy az az optimizmus, mellyel utazása eredményeiről odahaza beszámolt, teljesen jogosulatlan volt.

Még nem is ért vissza Párisba, midőn kitűnt, hogy a béke és a kollektív biztonság elleni támadás újult erővel folyik tovább. Motta, fasiszta svájci szövetségi tanácsos tudtára adta a Népszövetségnek, hogy Svájc kilép, ha a Népszövetség bármilyen lépésre szánná el magát a támadók ellen. A Beck—Rydz-Smigly lengyel kormány is ugyanezt tette.

Delbos és megbízói optimizmusára kétségtelenül a romániai

fasiszta államcsiny mérte a legnagyobb csapást. A parlamenti választásokon Tatarescu fasisztabarát kormánya csúfosan megbukott. Minden hagyományos választási csalás és a demokratikus ellenzékkel szemben alkalmazott legélesebb terror segítségével sem sikerült összedznie azt a 40 százalék szavazatot, amelyre a román választói jog szerint szüksége volt, hogy többsége legyen a parlamentben. Csak-hogy a fasisztabarát Tatarescu megsemmisítő vereségéből nem bontakozott ki a demokratikus erők győzelme, mert ezek szétforgácsoltan mentek a választási küzdelembe; a nép állásfoglalása a Hitler-barát uralkodói körök és Tatarescu ellen ennek ellenére is nyilvánvalóan kitűnt a választásokon.

A király Goga, fasisztavezért bízta meg a kormányalakítással, akinek pártja a szavazatoknak mindössze tíz százalékát nyerte el. Delbos látogatása után tizennégy nappal Románia olyan kormányt kapott, melyet a Hitler-sajtó teli torokkal üdvözöl s melynek — kijelentései szerint — egyik első külpolitikai lépése az olasz imperium elismerése lesz. Ez igen rossz bizonyítvány Delbos számára.

*

Távolkeleten a japánok még mindig haladnak. Nanking után bevették Hangcsou kikötőt, ugyanakkor azonban északon súlyos visszaesést könyvelhetnek el. Nanking bevétele és a japánok további előnyomulása egyáltalán nem törte meg a kínaiak ellenálló erejét. Vang Tszin Vei, a Koumintang elnöke lemondott. Ő volt a kommunisták egyik legelkeseredettebb ellensége és Japán támogatója. Csudet, a vörös hadsereg neves szervezője, a legendás alakot kinevezték az északi front parancsnokává. Az anti-imperialista front mind szélesebb alapokon működik és az összefogás mind eredményesebb ellenállást biztosít.

Időközben Japán belső nehézségei növekedtek, ami a katonai-fasiszta diktatura elmérgesedésére vezetett. Szuetszugu tengernagyot kinevezték belügyminiszternek. Működését azzal kezdte, hogy betiltotta „Japán proletártömegpártját“, letartóztattatta annak többszáz tagját, köztük Tokió munkásvezérét és képviselőjét, Kato Kandziót.

Japán kénytelen volt az USA és Anglia ellen irányuló provokációjáért bocsánatot kérni. Ezzel a két hatalom még nem elégedhetett meg. Csakhogy Anglia és Franciaország megtagadták a közös akcióban való részvételt és lehetetlenné tették Roosewelt elnöknek, hogy tovább menjen a fenyegetőzésnél.

*

Évtizedek óta a titkos választójog a magyar dolgozók egyik legfontosabb követelése. Valahány szabadelvű és demokratikus párt létezett ez idő alatt, mind zászlajára írta a titkos választás jelszavát. Még a demokrácia ellenségei is gyakran ígérték — perszé nem őszintén — mert tudták, hogy milyen mély gyökeret vert a titkos választások utáni vágyakozás a magyar dolgozó rétegek lelkében.

A Darányi-kormányról sem volt feltételezhető, hogy — minden ígéretése mellett is — igazán demokratikus választójogi reformot fog

végrehajtani. A kormány megígérte — a tömegek érezhető nyomására — hogy az új törvényt még a mult év folyamán benyújtja a képviselőháznak, ami december 30-án meg is történt.

A törvény elfogadásával — a budapesti „Népszava” szerint — Magyarországnak lesz a világ legbonyolultabb titkos választási rendszere. Háromféle választás lesz, kétféle választójog alapján. A leglényegesebb azonban az, hogy a hét legnagyobb magyar város ipari munkássága csak egyszer választ, míg a vidéki városok és falvak gazdagabb rétegei kétszer jogosultak, sőt kötelesek választani. A magyarországi törvényhatósági választásokra elég jellemzőek a nemrég lezajlott pesterzsébeti választások, ahol a város 70.000 lakosa közül mindössze 10.358-nak volt választójoga (s csupán 6148-an szavaztak le, mert a választói névjegyzék alapjául az 1930-as összeírást vették, azóta pedig számos választó elköltözött). Ugyancsak Pesterzsébeten a parlamenti választásokon mintegy 27.000 polgárnak volt választójoga. Az új törvény szerint 10.358 községi választó kétszer fog szavazni, a többi csak egyszer.

Mindezekből az „újításokból” kitűnik, hogy ha a javaslat tényleg törvénné lesz, akkor a magyar nép még eddigi csekély befolyását is elveszti az államvezetésre. A demokratikus parlament helyett átlparlamentárizmussal takargatott diktatúrát léptetnek életbe. **Sz. Á.**

FIGYELŐ

A Nobel-díj büszke örömhulláma még mindig nem mult el Magyarországon. Tudós professzor Szent-Györgyi változatlan attrakció. Előadótermekben és jégpályákon egyformán tolonganak körülötte az emberek. A Szalasiak és Kémeri Nagy Imrék hepciáskodása idején ez bizony nagy eredmény. A tudománynak is van ime népre ható melege és nemzet lelkesítő kisugárzása. És nem kell hozzá sem Gyula diák, sem Turul-táborozás, Rothermere is otthon maradhat és a turáni álmok is elpihenhetnek. Tudomány és emberség magas hatványa lehet csak az igazi nemzet-kifejezés. Totalitás, melyhez fegyvernek, ökölnék és vérnek semmi köze, mely ép azért elherdálhatatlan népvagyon és nemzetösszegező eredmény. Eredmény, melyre a világ felfigyel. Kölcsönhatás, mely termékenyít, vagyon, melynek többé nincsenek határai, tulajdonjogi kötöttségei, mert mindenkié. Szent-

Györgyi Nobel-díja magyar öröm, de ezt az örömet a világ hozta és adta viszonzásul és elismerésképen azért, amit a magyar tudomány és emberség ajándékozott a világnak. A Nobel-díj Magyarországon tiszta és makulátlan örömhullámot eredményezett: tisztító és termékenyítő hatást. Nem lett belőle tehetetlen fájdalom, sárbataposott gyalázat és acsarkodás szabad prédája. Emlékezzünk: a Nobel-díj, mely ma mellveregető és lelkesítő magyar öröm, tavaly „dinamitnál rosszabb rossz” volt. Ma a piedesztálon magyar férfi áll, kinek tudománya jól esőn egybeesik emberségével. De az öröm kötelez: aki fejest ugrik belé, az mást nem akar tudni, látni. És így nem értheti, hogy az örömből fájdalom is lehet, gyalázat és némaság. Gondoljunk arra a férfira, akit a Nobel-díj tavaly állított a piedesztálra — tudomány és emberség, bátorság és elkötelezettség szik-